

Olsztyn, dnia 19 maja 2017 r.

PS-VI.431.3.3.2017.KS

ala
Pani
Joanna Ćwiek
Dyrektor
Domu Rodzinnego
w Elku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.105.2017 z dnia 16 lutego 2017 r. /akta kontroli str. 1-2 / zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie delegatura w Elku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista,
2. Katarzyna Henryka Stefanowska – główny specjalista, kierująca zespołem, przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Domu Rodzinnym przy ul. Grajewskiej 9 w Elku.

Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 6 marca 2017 r. i zakończono w dniu 9 marca 2017 r. Przedmiotem kontroli była ocena stanu przestrzegania praw dziecka, w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz.575 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. Nr 292, poz.1720) - zwanego dalej rozporządzeniem,
- Konwencji o prawach dziecka (Dz.U.1991, nr 120 poz. 526 ze zm.).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. Dom/ Placówka/ Jednostka kontrolowana - co oznacza: Dom Rodzinny przy ul. Grajewskiej 9 w Elku.
2. Dyrektor/ Dyrektor Placówki/ Opiekun/ Wychowawca - co oznacza: dyrektora Domu Rodzinnego przy ul. Grajewskiej 9 w Elku, panią Joannę Ćwiek.
3. Regulamin/ regulamin placówki – *Regulamin Domu Rodzinnego w Elku przy ul. Grajewskiej 9.*

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Placówkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Joanny Ćwiek – dyrektora Domu Rodzinnego w Elku i pani [REDAKTOWANE] wychowawcy, w oparciu o rozmowy przeprowadzone z dziećmi, analizę prowadzonej w placówce dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami.**

1. Ustalenia dotyczące organizacji Placówki:

Kontrolowana jednostka jest publiczną placówką opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego prowadzoną przez Powiat Elcki, przeznaczoną dla 8 wychowanków.

W dniu podjęcia czynności kontrolnych w *Księdze ewidencyjnej wychowanków Domu Rodzinnego w Elku, ul. Grajewska 9* widniało 5 dzieci /**akta kontroli str. 3-14** /. W okresie objętym kontrolą w ww. Placówce przebywało 7 wychowanków /**akta kontroli str. 15-18** /.

Stwierdzono, iż w prowadzonej w placówce ewidencji dzieci nie zawarto informacji dotyczącej miejsca urodzenia dziecka, na co wskazuje §17 ust. 5 pkt. 2 powołanego na wstępie rozporządzenia. Powyższa nieprawidłowość miała charakter formalny.

Działalność placówki określa Regulamin Domu Rodzinnego w Elku przy ul. Grajewskiej 9, przyjęty Uchwałą Nr 29.84.2014 Zarządu Powiatu Elckiego, z dnia 14 sierpnia 2014 r. / **akta kontroli str. 19-28** / oraz Aneks nr 1 Regulaminu Domu Rodzinnego w Elku przy ul. Grajewskiej 9 / **akta kontroli str. 29-38** /, sporządzony przez Dyrektora.

Analiza powyższych dokumentów wykazała, że wymagają zmian i dostosowania do aktualnych przepisów prawnych.

Zapis zawarty w § 7 ust. 1 regulaminu placówki, dotyczący umieszczenia minimalnej liczby dzieci w Placówce jest niezgodny z obowiązującymi przepisami prawnymi, albowiem żadne akty prawne nie uwzględniają takich ograniczeń.

Kontrolujący zakwestionowali zapis § 1 Aneksu nr 1 do Regulaminu dotyczący ponoszenia odpowiedzialności finansowej przez wychowanków za wyrządzone zniszczenia.

Rekompensowanie wyrządzonych przez nich szkód powinno być adekwatne do ich wieku i możliwości.

Ww. Aneks nie był przyjęty Uchwałą Zarządu Powiatu Elckiego, co jest niezgodne § 21 regulaminu placówki.

2. Ustalenia dotyczące przestrzegania w Placówce praw dziecka:

W ramach postępowania kontrolnego przeprowadzono rozmowy kierowane ze wszystkimi wychowankami na temat przestrzegania w Placówce praw dziecka /**akta kontroli, str. 39-82** /.

W toku kontroli dokonano oceny realizacji następujących praw dziecka:

Prawo do wyrażania opinii i własnych poglądów - rozumiane jako prawo do poszanowania podmiotowości dziecka poprzez branie pod uwagę jego zdania w sprawach, które go dotyczą oraz istnienia wypracowanych zasad uczestnictwa dzieci w podejmowaniu ważnych dla nich decyzji.

Z informacji uzyskanych od Dyrektora Placówki wynika, że wychowankowie mogą wyrażać swoje opinie i poglądy w sprawach ich dotyczących, co zostało określone w § 14 ust. 1 pkt. 1 regulaminu placówki.

Wszystkie dzieci podczas rozmów indywidualnych z zespołem inspektorów wskazały, iż mogą swobodnie wyrażać własne poglądy oraz opinie w sprawach ich dotyczących, które są uwzględniane przez wychowawców.

Prawo do poszanowania tożsamości religijnej rozumiane jako prawo do poszanowania środowiska religijnego dziecka, z którego się wywodzi oraz wychowania religijnego i praktyk religijnych zgodnych z tradycją i wyznaniem jego rodziny oraz zgodnie z jego wolą.

Dyrektor Placówki poinformowała, że troje wychowanków jest wyznania katolickiego, a dwoje uczestniczy w spotkaniach Świadków Jehowy.

W kwestii powyższego prawa wszystkie dzieci wskazały, że swobodnie mogą realizować swoje praktyki religijne.

Prawo do prywatności, rozumiane jako prawo poszanowania tajemnicy korespondencji, posiadania własnych pamiętek i osobistych przedmiotów oraz zachowania przez pracowników placówki tajemnicy związanej z osobistymi informacjami przekazanymi przez dziecko, z wyłączeniem przypadków uzyskania informacji o naruszeniu prawa, zagrożeniu zdrowia lub życia, jak również prawo do poszanowania intymności dziecka, w tym zapewnienia możliwości zamykania pomieszczeń przeznaczonych do czynności higienicznych i fizjologicznych.

W rozmowach z zespołem inspektorów wszystkie dzieci informowały, że mogą posiadać rzeczy będące ich własnością np. telefony komórkowe. Ponadto wskazały, że rzeczy osobiste oraz ich prywatna korespondencja (sms-y, e-maile, wiadomości na facebooku) nie były kontrolowane przez pracowników placówki.

Poza tym wszystkie dzieci potwierdziły, iż mogą swobodnie korzystać z toalet i łazienek, z zachowaniem poczucia intymności. Drzwi do tych pomieszczeń posiadają stosowne zabezpieczenia uniemożliwiające wejście innych osób.

Na pytanie, czy zdarzyło się, aby opiekunowie obraźliwie komentowali twoje pochodzenie, opowiadali niepowołanym osobom o twojej sytuacji rodzinnej, prawnej, czworo dzieci zaprzeczyło.

[Redacted text block]

[REDAKCYJNE]

Wychowanków pytano również, czy opiekunowie pukają przed wejściem do pokoju. Jeden wychowanek odpowiedział twierdząco. Natomiast czworo wskazało, iż opiekunowie nie zawsze pukają przed wejściem do pokoju, przy czym jeden podkreślił, że chciałby, aby wychowawcy zawsze pukali.

Wychowawcy w swoich pisemnych wyjaśnieniach /akta kontroli s. 83-87 i 89-92/ poinformowali, że zawsze pukają do pokoi dzieci, nawet wówczas, gdy drzwi są otwarte lub uchylone.

Z uwagi na brak jednoznacznych odpowiedzi wszystkich wychowanków, a także nie potwierdzenie zaistnienia powyższych faktów przez dyrektora i wychowawcę placówki, kontrolujący nie byli w stanie jednoznacznie rozstrzygnąć, czy w tym zakresie, naruszenie prawa dzieci do prywatności, miało faktycznie miejsce.

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE] Poza tym poinformowała kontrolujących, iż nie słyszała, aby ktokolwiek komentował te relacje /akta kontroli s. 89-92/.

W okresie adolescencji zwiększa się dystans nastolatków do rodziców i opiekunów. Nastolatki, kierowani bardzo intensywnymi emocjami, poszukują innych relacji, w których mogą poczuć się blisko. [REDAKCYJNE], [REDAKCYJNE].

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE]

[REDAKCYJNE] W związku z powyższym zasadne jest podjęcie działań mających na celu uświadamianie wychowankom prawidłowych relacji damsko-męskich zgodnych z obowiązującymi normami społecznymi.

Każdego dziecka pytano również, z kim może porozmawiać o swoich sprawach intymnych, osobistych. Wychowankowie wskazywali na rodzeństwo przebywające w Placówce, mamę, a niektórzy na opiekunów.

Prawo do informacji rozumiane jako zapewnienie dostępu do informacji i materiałów pochodzących z różnych źródeł, a w szczególności do tych, które mają na uwadze jego dobro.

Dzieciom w Placówce zapewnia się dostęp do informacji poprzez media, Internet oraz książki. Wychowankowie w rozmowach z zespołem inspektorów nie wnieśli uwag w zakresie ww. prawa.

Prawo do regularnych kontaktów z rodziną, rozumiane jako prawo do regularnych kontaktów z członkami rodziny, w tym przede wszystkim z rodzicami - na terenie placówki, w miejscach zamieszkania członków rodziny, jak i w sposób pośredni - poprzez kontakty telefoniczne lub elektroniczne, w tym szczególnie w dni wolne od nauki oraz w trakcie ferii i wakacji, chyba że sąd postanowi inaczej.

Pani Dyrektor poinformowała, że wychowankowie urlopowani są do rodzin w dni wolne od nauki szkolnej oraz ferie, wakacje, święta. Poza tym rodzice oraz członkowie rodzin mogą je odwiedzać w placówce.

Podczas rozmów z osobami kontrolującymi żadne dziecko nie wniosło zastrzeżeń w tym zakresie.

Prawo do zaspokojenia potrzeb zdrowotnych, rozumiane jako zapewnienie dziecku dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej.

Dzieci przebywające w placówce objęte są podstawową opieką medyczną w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Tocmed” w Ełku ul. Jana Pawła II 15A. Poza tym, w zależności od potrzeb wychowanków, zapewnia się im opiekę poradni specjalistycznych.

W placówce prowadzi się dla każdego dziecka karty pobytu, które są uzupełniane nie rzadziej niż co miesiąc i uwzględniają m.in. informacje o stanie zdrowia, lekach podawanych dziecku oraz wizytach lekarskich /akta kontroli s. 99-112/.

W wyniku analizy ww. dokumentów stwierdzono, że zakres zawartych w nich informacji o dziecku, wykracza poza obszary wskazane w przepisach § 17 ust. 2 rozporządzenia dla placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. Osoby kontrolujące w ramach bieżącego instruktażu wskazały na obowiązujące, zgodnie z przepisami prawa obszary, które należy ująć w karcie pobytu dziecka prowadzonej w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Z rozmów kontrolujących z wychowankami wynikało, że w przypadku problemów zdrowotnych udzielana jest im stosowna pomoc i realizowane są zalecenia lekarskie. Żadne z dzieci nie wskazało, aby wychowawcy lub inni pracownicy placówki palili papierosy w obecności wychowanków. Na pytanie dotyczące podawania leków uspokajających w celu wyciszenia agresywnego zachowania wychowanka, wszyscy wychowankowie podali odpowiedź przeczącą.

Prawo do bezpieczeństwa socjalnego, rozumiane jako prawo do wyżywienia dostosowanego do wymogów odpowiadających potrzebom rozwojowym i zdrowotnym dzieci, a także prawa do ubrania i obuwia dostosowanego do jego gustu, potrzeb i warunków pogodowych, wyposażenia w środki higieny osobistej oraz kwoty pieniężnej do własnego dysponowania przez dziecko.

Z informacji uzyskanych od Pani Dyrektor wynika, że obiady w dni nauki szkolnej przygotowywane są przez wychowawców, natomiast w weekendy przez wychowanków.

Jadłospis na kolejny dzień ustalany jest na bieżąco przez wychowawców.

Wychowankowie w rozmowie z zespołem inspektorów poinformowali, iż wszystkie posiłki spożywają w placówce, nikt nie wniósł zastrzeżeń, co do ilości wyżywienia. Wszyscy wskazali na dostępność do jedzenia i picia między głównymi posiłkami.

[REDAKTED]

Zespół kontrolny w ramach bieżącego instruktażu wskazał na zasadność wspólnego z dziećmi sporządzania jadłospisu, z uwzględnieniem ich sugestii i propozycji. Może to znacząco wpłynąć na zapobieżenie ewentualnym kwestiom spornym. W czasie czynności kontrolnych osobom kontrolującym przedstawiono jadłospis przygotowany wspólnie z dziećmi.

Placówka zapewnia dzieciom kwotę pieniężną do własnego dysponowania, nie niższą niż 1 % i nie wyższą niż 8 % kwoty, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 18 ust. 1 pkt 2 ustawy. Kieszonkowe wypłacane jest raz w miesiącu, na podstawie sporządzonych list. Odbiór kieszonkowego wychowankowie potwierdzają własnoręcznym podpisem. Wysokość tej kwoty jest stała i wynosi 50,00 zł miesięcznie. Dzieci potwierdziły, iż regularnie (co najmniej raz w miesiącu) otrzymują kieszonkowe.

Ponadto wszyscy wychowankowie poinformowali zespół kontrolny, że są niewystarczająco zaopatrywani w środki do higieny osobistej. Często muszą sobie zakupywać z kieszonkowego środki czystości i kosmetyki.

Z pisemnego wyjaśnienia Dyrektora wynika, że wychowankowie zawsze zaopatrywani są w podstawowe środki do higieny osobistej. Dodaje również cyt.: „*Czasami kupują sobie środki czystości, czy kosmetyki z własnego kieszonkowego, czy innych zasobów pieniężnych, a uważają, że są to rzeczy im niezbędne*” // **akta kontroli s. 83- 87/.**

W ramach bieżącego instruktażu wskazano na konieczność zaopatrywania wychowanków w środki higieny osobistej, adekwatnie do ich rzeczywistych potrzeb.

Wychowankowie w rozmowach z zespołem kontrolnym nie zgłosili uwag w zakresie wyposażenia w odzież i obuwie. Poinformowali, że miesięcznie otrzymują 200,00 zł na zakup odzieży i obuwia. Wskazali, iż swobodnie mogą decydować o wyborze określonego asortymentu.

Prawo do nauki rozumiane jako zapewnienie wychowankom możliwości kształcenia na każdym poziomie oraz udzielania pomocy w nauce.

Pani Dyrektor poinformowała, że wychowankowie realizują obowiązek szkolny na następujących poziomach edukacyjnych:

- szkoła gimnazjalna - 3 osoby,
- szkoła ponadgimnazjalna – 1 osoba (zasadnicza szkoła zawodowa),

ME

- szkoła policealna – 1 osoba.

Wychowawcy placówki wspierają wychowanków w realizacji obowiązków szkolnych, udzielają pomocy w odrabianiu lekcji. W przypadku trudności w nauce wychowankom zapewniana jest pomoc korepetytorów.

Wychowankowie w rozmowach z zespołem inspektorów potwierdzili, iż posiadają niezbędne podręczniki, pomoce i przybory szkolne. Czworo dzieci wskazywało, że opiekunowie pomagają im w odrabianiu lekcji. Jedno dziecko poinformowało, że cyt.: „nie ma takiej potrzeby”. Na pytanie dotyczące możliwości skorzystania z korepetycji w przypadku trudności z jakimś przedmiotem, wszyscy wychowankowie podali odpowiedź twierdzącą. Dzieci nie wskazały nieprawidłowości w realizacji ww. prawa.

Prawo do wypoczynku i zaspokojenia potrzeb rozwojowych rozumiane jako prawo do czasu wolnego organizowanego zgodnie z potrzebami dziecka, oraz prawo do rozwoju zgodnie z potrzebami odpowiednimi dla etapu rozwojowego, w tym uczestnictwa w indywidualnych i zespołowych zajęciach rekreacyjnych i sportowych (w placówce i poza nią), zgodnie z zainteresowaniami i wyborem dziecka.

Wychowankowie pytani o organizację czasu wolnego w Placówce poinformowali, że w ubiegłym roku uczestniczyli w pikniku rodzinnym organizowanym przez PCPR, a w wakacje byli na spływie kajakowym. Troje dzieci wskazało, iż w Placówce nie organizuje się zajęć w czasie wolnym. Jedno dziecko poinformowało, że czas wolny w Placówce organizowany jest rzadko, i przeważnie wychowankowie spędzają go na wspólnym oglądaniu filmów. Jeden wychowanek podał, że czas wolny spędza zgodnie z indywidualnymi potrzebami t.j. grając w gry komputerowe lub spotykając się ze znajomymi poza placówką.

Dzieci podczas rozmowy z kontrolującymi wyraziły chęć wspólnego spędzania czasu wolnego z opiekunami. Podkreśliły, że odpłatne formy spędzania czasu wolnego (kino, basen) muszą pokrywać z „kieszonkowego”.

Pani Dyrektor w wyjaśnieniu poinformowała cyt.: „w czasie wolnym od nauki na terenie Placówki organizowane są zajęcia mające na celu uspołecznienie i usprawnienie wychowanków w życiu codziennym poprzez: wspólne przygotowywanie posiłków, wspólne oglądanie telewizji (filmy, programy edukacyjne i popularno-naukowe) wraz z rozmową na poruszane problemy, wspólne dbanie o dom i teren przyległy, wspólne wyjścia na spotkanie z Mikołajem, na organizowany Dzień Dziecka, czy zakupy” /akta kontroli s. 83-87/. Dodała również, że wychowankowie mają możliwość korzystania z kijków do nordic walking oraz z rowerów, którymi dysponuje placówka. Wskazała, iż w czasie wakacji wychowankowie uczestniczyli w półkoloniach organizowanych na terenie miasta.

Czas wolny dziecka to okres, który pozostaje mu po wypełnieniu obowiązków szkolnych, domowych, oraz związanych z zachowaniem zdrowia i higieny. W tym czasie może ono podejmować działania związane z wypoczynkiem, rozrywką i zaspokajaniem potrzeb wynikających z zainteresowań według swoich upodobań i zainteresowań. Z wyjaśnienia Pani Dyrektor wynika, że wychowankowie (poza oglądaniem telewizji, rozmów, wyjściem na zakupy, sporadycznym uczestnictwem w organizowanych na terenie miasta uroczystościach dla dzieci i udziału w półkoloniach) czas wolny spędzają na wypełnianiu obowiązków domowych. Dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej należy zapewnić m.in. zaspokojenie potrzeb kulturalno-rekreacyjnych, na co wskazuje art. 33 pkt. 3 ustawy.

Zryczałtowana kwota jaką na utrzymanie dziecka otrzymuje placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego, obejmuje między innymi, obok wydatków na miesięczną drobną kwotę do własnego dysponowania przez dziecko, również wydatki na zajęcia kulturalne, rekreacyjne i sportowe - art. 115 ust 1 i ust 3 pkt 5 i 7 ustawy.

W ocenie kontrolujących organizacja czasu wolnego w jednostce kontrolowanej jest niewystarczająca. Osoby kontrolujące wskazały wychowawcom placówki zasadność organizowania zajęć dla wychowanków (indywidualnie lub grupowo) w czasie wolnym, zwłaszcza w weekendy, ferie i wakacje, co umożliwi im poznanie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego. Może też mieć znaczący wpływ na rozwój pasji i zainteresowań.

W czasie trwania czynności kontrolnych wychowawcy placówki poinformowali zespół inspektorów o zaplanowanych, wspólnie z wychowankami, zajęciach grupowych na najbliższy weekend, co zostało potwierdzone przez dzieci.

Wykonywanie przez dzieci obowiązków domowych w ich czasie wolnym narusza ich prawa do wypoczynku.

Przyczyną powstania nieprawidłowości jest przyjęty w placówce sposób organizacji pracy, który skutkuje naruszaniem praw dzieci.

Czworo dzieci potwierdziło wspieranie ich zainteresowań i pasji przez wychowawców. Jeden wychowanek nie udzielił odpowiedzi w powyższej kwestii. Wychowawcy placówki jednoznacznie oświadczyli, iż w placówce wspierane są pasje i zainteresowania wychowanków poprzez rozmowy, zakup publikacji i niezbędnego asortymentu /akta kontroli s. 83-87 i 89-92 /.

Prawo do pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, rozumiane jako prawo do zdobywania umiejętności niezbędnych w samodzielnym życiu, takich jak czynności samoobsługowe, załatwianie spraw urzędowych, korzystanie z usług, uczenia się ekonomii domowej, planowania czasu, obowiązkowości oraz rozwijania kompetencji i uprawnień zawodowych umożliwiających podejmowanie pracy zawodowej.

W toku kontroli ustalono, że w placówce podejmowane są działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, w tym: prowadzenia gospodarstwa domowego, dysponowania pieniędzmi, czy pozyskiwania informacji w zakresie usamodzielniania. W ramach dyżurów, wychowankowie dokonują niezbędnych zakupów, wykonują prace porządkowe w mieszkaniu i przygotowują posiłki /akta kontroli str. 113-114/. W trakcie wykonywania swoich obowiązków nabywają umiejętności obsługi podstawowego sprzętu AGD.

Wszyscy wychowankowie, w rozmowie z osobami kontrolującymi potwierdzili, iż opiekunowie podejmują działania przygotowujące ich do samodzielnego życia. Czworo wychowanków wskazało, że zna zasady umożliwiające im pozostanie i przebywanie w placówce po ukończeniu 18 r. ż. Jeden wychowanek (w wieku 15 lat) poinformował, że jeszcze nie wie na jakich zasadach mógłby zostać w placówce po ukończeniu 18 r. ż.

Prawo do życia bez przemocy, rozumiane jako prawo do ochrony przed wszelkimi formami przemocy fizycznej, emocjonalnej, zarówno ze strony rówieśników, jak i dorosłych, stosowania wobec dziecka pozytywnej dyscypliny oraz prawo do pomocy w rozwiązywaniu konfliktów z dorosłymi i rówieśnikami zarówno na terenie placówki, jak i poza nią.

Z informacji uzyskanych od dzieci, wynika, że w placówce stosowane są nagrody i kary. Czworo wychowanków poinformowało, że wiedzą za co mogą być nagrodzone, a za co ukarane. Jeden wychowanek nie udzielił odpowiedzi na powyższe pytanie.

Dzieci pytane o najczęściej stosowane nagrody, wszystkie wskazały na pochwałę.

Na pytanie o najczęściej stosowane w Placówce kary wymienili: zakaz i ograniczenie korzystania z komputera (poza korzystaniem do celów szkolnych), zakaz wyjścia poza placówkę. Jedno dziecko wskazało na odebranie w ramach kary telefonu i tabletu, przy czym dodało, że obecnie nie stosuje się takich kar. Jeden wychowanek poinformował, że nie otrzymuje kar. Każdego dziecka pytano również, czy w ramach kary nie mogło odwiedzić domu rodzinnego. Wszystkie odpowiedzi były przeczące, [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE] Sąd rodzinny pozostawiając ostateczną decyzję dotyczącą urlopowania małoletnich w gestii dyrektora, miał na uwadze fakt, iż to właśnie na nim spoczywa ustawowy obowiązek (art. 136, 138 i 139 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka, w tym jego aktualnej sytuacji rodzinnej oraz możliwości powrotu do rodziny.

Każdego wychowanka zapytano, czy zdarzyło się, że w ramach kary nie otrzymali kieszonkowego. Wszyscy wychowankowie zaprzeczyli, aby taka sytuacja miała miejsce.

W tej grupie praw kontrolujący zwrócili się do wychowanków z pytaniem, jak opiekunowie pomagają rozwiązywać spory/kłótnie między wychowankami. Wszyscy wskazali, że poprzez rozmowę, przy czym jedno dziecko poinformowało, że najpierw odsyłani są do pokoi w celu wyciszenia, a następnie rozmowa z opiekunami.

Podczas rozmów z osobami kontrolującymi żadne dziecko nie potwierdziło przemocy fizycznej ze strony opiekunów.

Na pytanie zespołu kontrolnego, kto i jak pomaga w rozwiązywaniu sporów/konfliktów opiekun – wychowanek, jedno dziecko nie udzieliło odpowiedzi, czworo dzieci poinformowało, że jest to rozmowa [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE] Dyrektor odnosząc się do powyższej kwestii w pisemnym wyjaśnieniu poinformowała, cyt.: „kwestie sporne są rozwiązywane poprzez rozmowę i tłumaczenie każdy swojego stanowiska” /akta kontroli s.83- 87/. Dodała również, że zawsze wysłuchuje dziecko.

Handwritten initials/signature

[REDACTED]

Wszystkie dzieci pytano także, czy zdarzyło się, że były świadkiem bójki pomiędzy wychowankami lub użycia przemocy, a wychowawcy nie zareagowali. Dwoje wychowanków nie potwierdziło takiej sytuacji. Troje natomiast podało odpowiedź twierdzącą.

Wychowawcy w swoich pisemnych wyjaśnieniach wskazali, że zawsze reagują na przemoc, konflikty i spory pomiędzy wychowankami, które starają się rozwiązywać i łagodzić poprzez rozmowę /**akta kontroli s. 83-87 i 89-91** /.

Wypowiedzi wychowanków wskazują, iż miała miejsce przemoc wychowanka (...) wobec pozostałych wychowanków/**akta kontroli s. 78-79**/.

Uwagę kontrolujących wzbudził zapis w karcie pobytu dziecka (...), cyt.: „*czynny udział w Placówce, zachowuje się jak osoba dorosła, nie stwarza żadnych problemów, pomaga w dyscyplinowaniu młodszych wychowanków, dyryguje pracami na rzecz Placówki*” /**akta kontroli s. 105-110** /.

Dyrektor Placówki odnosząc się do powyższego zapisu wyjaśniła, że wychowanek motywował, wdrażał oraz pokazywał wychowankom sposób wypełniania obowiązków wynikających z grafiku dyżurów, a sformułowanie „dyscyplinował” to błąd językowy. Dodała, iż działania takie podejmowała również inna wychowanka/**akta kontroli s. 93-95**/.

W ocenie kontrolujących motywowanie i wdrażanie wychowanków do poprawnego wykonywania czynności porządkowych należy do obowiązków wychowawców. Przejęcie tej roli przez wychowanka, za przyzwoleniem wychowawców, może przyczynić się do powstawania konfliktów pomiędzy wychowankami, a jednocześnie rodzić wśród dzieci przekonanie o faworyzowaniu przez wychowawców niektórych wychowanków.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Osoby kontrolujące ustaliły, iż powyższa sytuacja została wyjaśniona na spotkaniu, które odbyło się w placówce z udziałem wychowanków, wychowawców oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Elku.

Analiza dokumentu p.n. „Ocena sytuacji dziecka” wychowanka (...) potwierdza stosowanie przez niego agresji wobec innych wychowanków /**akta kontroli s. 141-150**/, Zapisy

w ww. dokumencie nie odzwierciedlają podjęcia działań wychowawczych w celu wyeliminowania agresywnych zachowań wychowanka.

Dyrektor zaprzeczyła, aby obecnie (...) zachowywał się agresywnie w stosunku do innych dzieci. Poinformowała również, iż wychowanek zachowuje dystans, unika sytuacji wspólnego przebywania oraz rozmów z innymi wychowanekami.

W ocenie osób kontrolujących, sygnalizowane przez wychowanków sytuacje mogą wskazywać na to, iż w Placówce nie udało się stworzyć właściwych warunków do stabilnych, indywidualnych relacji dzieci z opiekunami oraz między samymi wychowanekami, zgodnie z art. 4 pkt. 4 ustawy. To z kolei może powodować, iż dzieci nie czują się w placówce w pełni bezpieczne.

W ramach bieżącego instruktażu wskazano na konieczność podjęcia działań mających na celu integrację grupy wychowanków i poprawę relacji między wychowanekami oraz między wychowanekami a wychowawcami placówki, na co wskazały w bieżącym instruktażu W sytuacji pojawienia się agresywnych zachowań wychowanka (...) wobec wychowanków, mając na uwadze bezpieczeństwo dzieci, należy niezwłocznie podjąć skuteczne działania mające na celu zapewnienie im poczucie bezpieczeństwa.

Podczas rozmowy z kontrolującymi dzieci wskazały, że wyżej wspomniany, [REDAKTOWANE] może liczyć na większą przychylność wychowawców w kwestii późniejszych powrotów do domu.

Z wyjaśnień Pani Dyrektor wynika, że godzina późniejszych powrotów pełnoletnich wychowanków ustalana jest indywidualnie, nie później jednak niż do godz. 21.30 /akta kontroli s. 93-96/. Fakt indywidualnego ustalania godzin powrotu do domu wychowanków potwierdziła również [REDAKTOWANE] /akta kontroli s. 89- 92/.

W rozmowie z osobami kontrolującymi wychowawcy poinformowali, iż w sytuacjach szczególnych, istnieje możliwość wydłużenia godziny powrotu do domu, jeżeli zachowanie wychowanka nie budzi zastrzeżeń.

Zdaniem kontrolujących, w celu uniknięcia roszczeń wychowanków, wskazane jest doprecyzowanie zasad możliwości późniejszych powrotów do domu pełnoletnich wychowanków i zapoznanie z nimi wszystkich wychowanków.

Przyczyną wyżej wskazanych nieprawidłowości może być wypalenie zawodowe wychowawców, stosowanie niewłaściwych tj. nieadekwatnych do aktualnej sytuacji dziecka i jego potrzeb metod wychowawczych oraz niedostateczne specjalistyczne wsparcie ze strony Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

3. Pozostałe ustalenia

W grupie pytań dodatkowych wychowanków zapytano: czy zdarzały się sytuacje, że opiekę nad dziećmi sprawowały osoby nie zatrudnione w Domu, czemu wszyscy zaprzeczyli.

M R

W trakcie czynności kontrolnych, wychowawcy placówki wskazywali na problemy opiekuńczo-wychowawcze z wychowankami, krytykowali postępowanie i postawy dzieci, podkreślali słabe strony wychowanków, pomijając ich zasoby.

Kontrolujący udzielając bieżącego instruktażu, wskazali na zasadność stosowania wobec wychowanków różnych metod wychowawczych w celu zweryfikowania ich skuteczności. Podkreślili, iż metody wychowawcze, które będą przynosiły efekty w pracy z jednym wychowankiem, mogą okazać się nieskuteczne wobec oddziaływania na inne dziecko. Ponadto zespół inspektorów podkreślił, że bazowanie na mocnych stronach wychowanków i stosowanie pozytywnych wzmocnień (nagradzanie, pochwała) może ułatwić pokonanie pojawiających się trudności opiekuńczo-wychowawczych. Kontrolujący odnieśli się również do informacji wychowawców, dotyczącej biernej postawy wychowanków wobec swoich obowiązków. Wskazali, iż skutecznym może okazać się motywowanie i zachęcanie wychowanków do podejmowania działań, ponieważ wydawanie poleceń blokuje komunikację pomiędzy wychowawcami a wychowankami.

Ustalono również, iż podczas dokonywania oceny sytuacji dzieci nie poddawano analizie stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, na co wskazuje art. 136 pkt. 2 ustawy. W obszarze tym zostały tylko wskazane metody i podejmowane działania względem dziecka **/akta kontroli s. 131-210 /**.

Brak analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną może skutkować niepodjęciem właściwych działań, adekwatnych do aktualnej sytuacji i potrzeb dziecka.

Poza tym ustalono również, że w Placówce prowadzi się dla każdego wychowanka dokumentację indywidualną dziecka, o której mowa w § 17 ust. 2 rozporządzenia, tj. Plany Pomocy Dziecku. Analiza ww. dokumentów wykazała brak dokonywania ich modyfikacji, na co wskazuje § 15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia **/akta kontroli str. 211-234/**.

Przyczyną powstania nieprawidłowości może być przyjęty sposób prowadzenia dokumentacji, co może skutkować podjęciem niewłaściwych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych względem dziecka.

W aktach pełnoletnich wychowanków znajdują się także Indywidualne Programy Usamodzielnienia.

W trakcie oględzin Placówki stwierdzono, że wychowankowie posiadają zindywidualizowane miejsca do spania i nauki, zapewniające przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. Mają także zapewnione miejsce do przygotowywania posiłków oraz wspólną przestrzeń mieszkalną, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku.

Osoby kontrolujące poinformowały dzieci, gdzie mogą szukać pomocy w sytuacji naruszania ich praw i niemożności porozumienia się w tej kwestii z opiekunami, wskazując: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komendę Powiatową Policji, Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, delegatura w Ełku, a także wychowawcę i pedagoga w szkole.

4. Rekomendacje

1. Podjąć działania mające na celu uświadamianie wychowankom prawidłowych relacji damsko-męskich zgodnych z obowiązującymi normami społecznymi.

2. Wspólnie z wychowankami planować i organizować zajęcia (indywidualne i grupowe) w czasie wolnym, zwłaszcza w weekendy, ferie i wakacje, zgodnie z ich zainteresowaniami.
3. W miarę możliwości, przy planowaniu jadłospisu, uwzględniać sugestie i propozycje wychowanków.
4. Zaopatrywać wychowanków w środki do higieny osobistej adekwatnie do ich rzeczywistych potrzeb.
5. Doprecyzować zasady późniejszych powrotów do domu pełnoletnich wychowanków i zapoznać z nimi wszystkich wychowanków.
6. W sytuacji agresywnych zachowań [REDAKTOWANE] wobec innych wychowanków niezwłocznie podjąć skuteczne działania w celu zapewnienia im poczucia bezpieczeństwa.
7. W pracy opiekuńczo-wychowawczej bazować przede wszystkim na zasobach wychowanków (mocnych stronach) i stosowaniu pozytywnych wzmocnień, co może znacząco wpłynąć na pokonywanie trudności w pracy z dzieckiem.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonać zmian w Regulaminie placówki, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, a kopię tego dokumentu przesłać do wglądu organowi nadzoru.
Termin realizacji – 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.
2. W dokumencie pn. *Księga ewidencyjna wychowanków Domu Rodzinnego w Elku, ul. Grajewska 9*, zawrzeć informacje dotyczące miejsca urodzenia wychowanków, zgodnie §17 pkt 5 ppkt. 2 rozporządzenia.
Termin realizacji – niezwłocznie.
3. Bezwzględnie przestrzegać następujących praw dzieci:
  - prawa do prywatności;
  - prawa do wypoczynku;
 [REDAKTOWANE]
Termin realizacji – niezwłocznie.
4. Podjąć działania w kierunku poprawy atmosfery wychowawczej w placówce - integrujące wychowanków oraz wzmacniające pozytywne relacje między nimi a wychowawcami placówki.
Termin realizacji – niezwłocznie.
5. Wzmocnić współpracę ze specjalistami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku w celu uzyskania pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów opiekuńczo-wychowawczych.
Termin realizacji – niezwłocznie.
6. W ramach okresowej oceny sytuacji dziecka poddawać analizie stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, zgodnie z art. 136 pkt. 2 ustawy.

MR

Termin realizacji – na bieżąco.

7. Modyfikować plan pomocy dziecku nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z § 15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia.

Termin realizacji – na bieżąco.

Jednocześnie informuję, że kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. 2015 poz.1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2017 poz.697).

Do wiadomości:

1. Starosta Elcki
2. a/a

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Stefanowska

KIEROWNIK WYDZIAŁU

Witold Pająk

15

GLÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Brzozowska

